

BAKIOKO UDALERRIAREN MUGARRIAK

Erri guztietan jazoten dan lez, Bakion be sarri izaten dira arazoak, gorabeerak, bai bertoko erritarren artean bai alboetako erriakaz, alkarregazko artuemonetan, argitasunak lortu bear izaten doguzanean.

Gaur egin, orrelango buruausteren bat gure artean sortuten danean, beingoan berotuten gara. Gero, asarre gogorrean iminten gara eta, azkenean, arik armen, alkarriketa zintzoa egiteko neurriak artu bearrean, goragora jotzen dogu. Leenengo, legelari zuur eta azkarra bilatu ostean, ez bai barik auzitegira jotzen dogu...

Ai, ene! Gizajook! Or doaz pikutara gure neke, bear, izerdi eta ekinaldi bidez, ondo kostata, irabazi doguzan bostekoak!...

Onelakoa da, zoritxarrez, gaurko mundua. Bakezaleak baino, burrukazaleagoak agertuten gara. Gure eskubideak izan ezik, besterik ez dogu ikusi eta onartuten.

Gu geu baztertu? Gu geu zapaldu?... Ez, orixe! Ni oinperatuko nauan amaren semerik oraindikarren ez da jalo... Au izaten da, geienetan, guk burrukatu, sinistu eta erabilten dogun lege nagusia eta sarritan, bakarra.

Baina, ostera, gure aurrekoak, gure arbasoak eta gurasoak ez ziran orrelangoak. Eurak patxadaz bizi ziran, gu baino nasaiagoak ziran, euren bizikerea barebaretsua zan. Guk bearrezkotzat daukagu berebela, arinago ibilteko, leku guztietara belu eldu arren. Gura ta gura ez, egunero irakurri bear dogu izparringia, gure kirioetarako kaltegarri izaten bada be. Eurek ez euken asto zaartxu bat baino, Bermeora edo Mungiara joateko. Sutondoko pozgarrizko alkartasunean igaroten ebezan, gogaitu barik, orduak eta orduak, koplakontetan edo leenagoko sorgin ipuinak esaten.

Igandetan edo euri-egunetan, gazteek bolo jokoan neurtuten ebezan euren indar eta trebetasunak, eta zaarrek, barriz, musean edo alkarrerik adarra jotzen emoten eben denborea. Aste osoan bear asko eginda, bai, baina inoiz ezergaitik ernegatu edo larritu barik. Benetan, euren bizimodua geurea baino askozaz be txiroagoa izan arren, euren bizikerea geurea baino alaiagoa, baketsuagoa eta nasaiagoa zan.

Ona eldu ezker, aitatu bearrekoa deritxot, antxina Bakioko bolatokia Ardantza ondoko sastrakan egoala. Gaur gure artean bizi diran zaarrek antxe ezagutu dabe eta dinoenez, amaikatxu txakolin boteila posturean jokatu dira bertan. Geroago, bolatoki au Estankoalde ondora ekarri eben. Emengoa askok ikusi eta ezagutu dogu geure gaztaroan. Sasoi aretako tabernarik onena, barriz, Tabernatxu deritxogun etxean egoan eta.

Bizikera a adierazoteko jazokera bat, ez da ipuina, edestu bear deusuet. Ez dakit noiz edo zein urtetan jazo zan, baina ukatu ezineko egia da bein baten gure erriko

agientariei jazo jakena. Bakioko mapa barriak egiteko, bearrezkoa zan erri baktaren mugak agirian eta errezi ikusteko eran ipintea (guk bakiotarrok mugarriari munarri esaten deusogu). Bakio eta Bermeo artean ez egoan zalantzarik. Gure arteko mugak argi egozan, bada, Kontxakoerreka edo Oxaorta dalako errekea (Bakioko erreka nagusia) zan gure errien arteko lerro banatzailea. Ostera, Bakio eta Mungia arteko mugea ez eben ain garbi ikusten. Gure erri biren artean dana zan Mendia, sasia eta otea. Ez egoan arririk, ez zugatz ezagunik. Ona arte Bakio eta ortik ara Mungia zala adierazoteko erakorik ez.

Gauzak olan zirala, Bakioko eta Mungiako agintariek goitik artutako agindua bete eta, era berean, gure arteko arazoa betiko atonduteko, erabagi jatorra artu eben: legegizonak eta epaileak baztertuta, eurak euren artean alkartu, berba egin eta zorioneko mugarriok gure erriei jagoken lekuan imintea. Esan eta egin. Gure gizonok aukeratu eben, bada, mungiarraz alkartutako eguna, garrantzi aundiko zeregin a beteteko. Sasoi atako bakiotarrrentzako gure erriak eukan arazorik garrantzena a zan: udalerriko mugak betiko argitu eta jartea. Baina orduan be, Barrabasen ziria sartu jaken buruetan. Bakio oso txikia zan eta aaleginak egin bearke ebezan erriko lurraldea zabaldu eta aundiagotutako. Gitxienez, Jata-mendi oso-osorik geugandu bearke genduan. Baita Zumetzagako inguru guztia eta Emerandoko zati on bat be. on lortutako, mungiarrei arretarik onena emon bearke eutseen, areei ondo be ondo esanda. Bigun-bigun berba egin ezker, koipekeria apur bat erabiliz, irabaziko ebezan, zalantza barik, Mungiako ordezkarien biotz eta adimena.

Eguna eldu zanean, asmo aregaz aukeratu eta ederto apaindu ebezan asto bizkor bi, janariz, edariz eta beste gauzak beteta. Lau asto-otzarak bete ebezan, bada: txakolin txanbil bi, bata zuna eta bestea gorria; lapa-otzara bat be, lapaz beterik; beste zorro bat lanpernaz ganezka; lukainka txorta luze bat eta, zergaitik ez?, pernil eder bat, gaztaia ugari, eta taloa be neurri barik... Bai, polito orniduta joan ziran Bakioko ordezkariek, asto eta gizon, pozik eta baikor, itzelezko negozioa egingo ebelakoan. Artu eben Zumetzagako bidea, bada, baina Olatxuburura eldu orduko, nekatuta eta egarriak erreta egozan.

— "Txo, oraindikarren goiz dok. Atsedentxua egin bear joagu bertan etal.."

Gure mutilak, Txomin, Patxillo, Kostantzio eta besteak, zurrutada batzuk artuten asi ziran euren eztarria labandutako. patxadaz eta astiro zutundu eta barriro asi ziran estratzen gora, etenbako barriketan, aldarte onean, txantxetan eta alkarrerik adarra jotzen. Bai, Jerusalemgo gurutzebidea baino ibilaldi luzeagoa zan a. Ez negarrez

ERRIAK

eta eriotzara joiazalako, ez dinot orregaitik, 14 geldialdi baino askozaz geiago egin ebelako baino.

Beste aldeko ordezkariak, ostera, mungiarrek, ezer barik, eskuan makila bana artuta baino ez, ibili ta ibili ziran. Sasoiz eldu ziran aurretiaz aukeratutako tokira. Baina, an ez egoan inor. Itxaron eta itxaron, baina dana alperrik. Azkenean, gogait-gogaituta, Bakioko lurraldean sartu eta bakiotarren bila abiatu ziran. Ainbat denboratan ibili ostean, eldu ziran euren belarrietara bakiotarren gedar, barre-zantzo eta berbotsak. Beingoan egin eben alkar batzuk besteekaz eta leenengo agurrak egin da, bakiotarrek, euren txikitasuna eta makaltasuna aaztuteko, eta euren eskuzabaltasuna eta erriko aberastasun ugariak erakustearren, txakolin txanbil baten zapotza kendu eta arro-arro mungiarrei eskaini eutseen erri aretan ezelan be lortu ezin eben edari fina. A zan txakolina! Ez egoan inon alango edari gozoagorik. Sudurzuloe-tatik sartuten jaken lurrunaren gozoa! Axe naikoa zan gizon areek liluratuteko. Mungiarrek pozik egozan, bakiotarren arretea ikusita. Janari ederrak, edariak, obeak. A zan egotaldial... Eta jateko gogoal... Bakiotarrek be, pozarren egozan eta lantzean bein alkarrerri keinu egin ez euren artean esaten eben:

— "Irabazita jaukaguk joko au. "Oneek geureak dozak..."

Talde biak, anaikiro, bearrik ezean, alkartasun jatorrean, berba eta berba. Ondo jan eta ondo edan ostean, alango betekada ederra artu ta gero, dinot, zutundu ziran gure erri bietako ordezkariak, euren eginkizun nagusia egiteko asmoz edo...

— "Pernando eta Txomin, zuok joan zaiteze ara gora. Erraimundo eta Patxillo, beeko trokara... Zu eta ni bertan lotuko gara, zenteilaren mugariok beingoan iminiko doguz eta" inoan Bakioko alkateak.

Esatea erreza da, baina egitea beste zorro bateko uruna zan. Ausnarrean dagoan kortako bei zaarraren antzera, gure gizonok be, zeruan lez egozan, urdaila beteta, sabela astun, burua bero, oinak bearen ganetik jaso ezinik eta adimena erdi ilun. Ganera azur guztiak gogortuta eta bear egiteko gogo gitxi...

Orduan, mungiarren agintari lez agertuten zanak esan eban:

— "Gizonak! Konturatu barik beluegi egin jaku. Laster eguzkia Gaminiz aldeko itsas ertzean estalduko da, gaua ganean daukagu eta gu Mungiatik asago gagoz oraindionokarren. Zer deritxozue, bertan asita mugariak sartuko bagenduz? Leenengoa bertan eta besteak, joanez joanez, bide ondoan iminiko doguz eta ordu betean amaituko dogu ona ekarri gauazan arazo madarikatu au".

Mungiarrek ago batez erantzun eben:

— "Egia dok. Adiskidetasun ederrean gagozak, lagun zintzoak gozak eta asarrekuntza barik, oraintxe kendu bear joagu buruauste au".

Bakiotar gizajoak, alango aparti-kopua jan ostean, ez egozan eztabaidetan asteko eran. Euren adimenak ez eukan zorrotzasunik Emerandoko lurrez jaubetute-

ko beste, ez eta erriaren eskubide ezagunak jagoteko be.

— "Kostantzio! Ik zer dinok, bada?"

— esan eutson alkateak idazkariari. Eta onek:

— "Ni konporme naiagok, kontxo! Bertan sartuko jau-aguz eta kitu!"

Esan eta egin. Alan amaitu zan bakiotarrek aurretiaz euren buruetan asmatu eben "negozio biribila". Benetan amaiera kaskarra lortu ebena. Eta garaile urteteko asmoz abiatu ziranak, burumakur, galtzaile eta otzan-otzan biurtu ziran Bakiora. Egia esan, egun atan ez ziran konturatu lotsagarrizko jokaerea erabilena. Bai, urrengo egunetan, euren buru eta adimena argitu ziranean. Baina orduan, eginak eginda egozan.

— "Or konpon! Guk inogaz ez dogu sortu ezelango asarrekuntzarik, ta ganera, zoragarrizko arratsaldea igarodogu, mungiarrekaz aaztu ezineko alkartasun zintzoan. Zorioneko mugariak or dagoz ondo eta sakon sartuta, edonork errez ikusi daiazan".

— on esanez zurituten eben gure agintariak euren erruzko jokaera motza. Arrezkero, or ikusten doguz Mungiaiko lurraldeak ia Goikolea alderaino sartuta. Bai Emerando bai Zumetzaga gure mugarietatik kanpo geratu ziran betiko.

gure aurretikoek, nire ustez, baeuken diplomazi apuna, baina negozioetarako ez eukan trebetasunik. Baina, alan eta guztiz be, parkatuta dagoz. Ez da?

Martin GOITIA
1981eko BAKEA aldiskarian
(Iniaki MARTIARTUK egokitua)

BERBALAPIKOA

udalerrri = udalaren lurralde

legelari = legegizon

ezbai = zalantza

bostekoak = dirua adierazoteko

oinperatu = zapaldu

izparringi = egunkari

kirio = zan, nerbio

txiro = beartsu

sastraka = sasitza, beresi

atundu = eratu, konpondu

arreta = baten bateri ondo esana

txanbil = kantara, suil

lanperna = pertzebe

aldarte = umore

zapotz = zotz (kupeleko agotxua itxiteko)

eginkizun = betebear

urdail = sabel

Gaminiz = Plentziaren euskal izen zaarra

kaskar = txar, oker

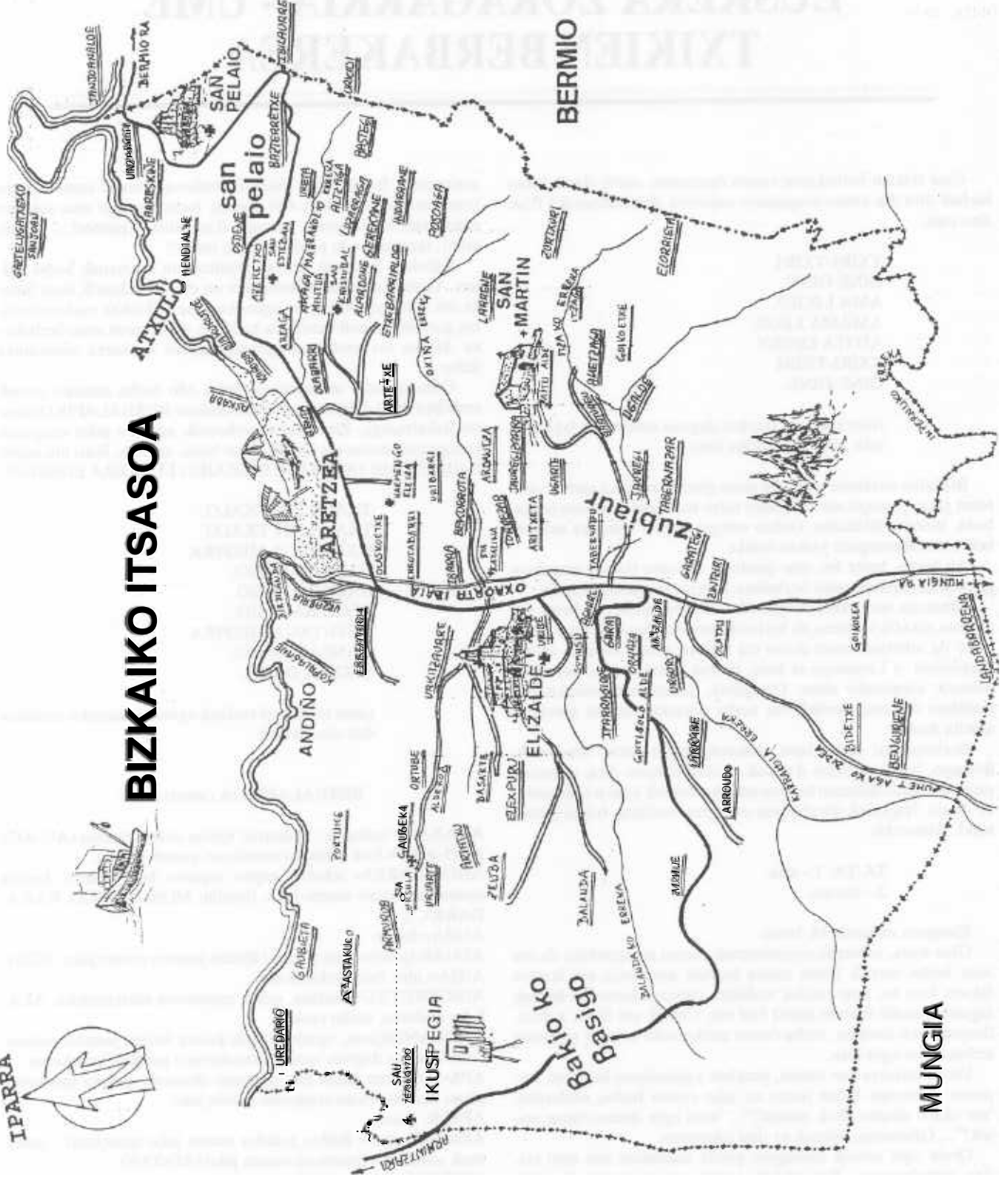
otzan = mantso

zuritu = justifikatu

IPARRA

BIZKAIKO ITSASOA

MUNGIA